

„EGYÜTT A JOBB ÉLETÉRT!”

TSZR2025-4362

MÓDSZERTAN

**„TERÜLETI SZAKTÁMOGATÁSI RENDSZER MŰKÖDTETÉSE,
SZAKMATÁMOGATÁSI FELADATOK ELLÁTÁSA-2025”**

BARANYA VÁRMEGYÉ ÉS SOMOGY VÁRMEGYÉ HÍRLEVÉL

2025/3. SZÁM

A program a Belügyminisztérium és a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet támogatásával, a „Területi szakmatámogatási rendszer működtetése, szakmatámogatási feladatok ellátása 2025 pályázat” keretében valósult meg.

BELÜGYMINISZTERIUM

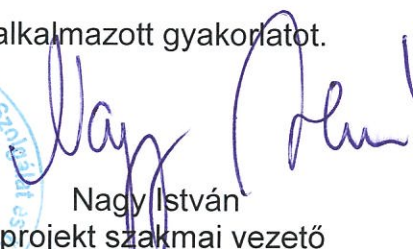
Tisztelt Kollégák!

Jelen Hírlevél a gyermekekkel és fiatal álláskereső felnőttekkel foglalkozó szakemberek számára kíván segítséget nyújtani.

Az egyéni sikeres életút kijelölése tekintetében jelentős szerepe van a családi mintáknak, a szülői nevelési elvek kiegyensúlyozottságának. A gyermekek nevelése során az elvárások és a szülői minta követése jelentős nyomást helyez a gyermekekre. Mindez kiegészül az oktatási-nevelési intézményekben megjelenő pedagógusi elvárásokkal. Gyakran a gyermekek családi hátterének ismerete, az ottani elvárások befolyást gyakorolnak a pedagógiai minták és gyakorlat alkalmazására. Előfordul, hogy a szülők elvárása gátját képezi a gyermekek útkeresése során a képességeknek és készségeknek megfelelő szakma kiválasztását. A megfelelő hivatás és szakma kiválasztása a társadalom számára is nagy jelentőséggel bír, mivel a sikeres munkavállalók felnevelése össztársadalmi érdek és érték. A felnőtté válást követően sikeresebben helyezkednek el a munka világában azok az egyének, akik a habitusuk, képességeik és készségeik alapján választanak pályát maguknak. A sikeres pályaválasztás, sikeres, kiegyensúlyozott munkavállalókat eredményezhet, mely megalapozza a kiegyensúlyozott családi működést és annak anyagi hátterét.

Mindezek alapján elmondható, hogy a pályaaorientáció lehetősége és annak alkalmazása egy sikeres életkezdetet jelenthet a gyermekek és fiatal felnőttek számára. Ehhez nyújtunk az alábbiakban segítséget és alkalmazott gyakorlatot.

Nagy István
projekt szakmai vezető
ECSGYK igazgató

Merre tovább? - pályaaorientációs életút az óvodától az egyetemig

Az óvodai és iskolai szociális segítők az óvodától a középiskoláig számos esetben találkoznak az oktatási-nevelési intézményekben végzett munkájuk során pályaaorientációs kérdésekkel szülők és gyermekek részéről. A pályaaorientációs munkát/tanácsadást az oktatási intézményekben alapvetően a Pedagógiai Szakszolgálat vagy a kereskedelemi és iparkamara pályaválasztási tanácsadója végzi, de az óvodai és iskolai szociális segítő is képes eligazítani a gyermekeket és szülőket alapvető kérdésekben, egyéni és csoportos tanácsadás formájában.

Az óvodákban többnyire a nagycsoportos életkorban jelzik az óvodapedagógusok a szociális segítő felé, ha a szülő nehezen fogadja el gyermeke nehézségeit, vagy életkori lemaradásait és szükséges lenne átbeszélni a szülővel a gyermek óvodában maradását, vagy a megfelelő iskolaválasztást.

Az általános iskola felső tagozatán a gyermekek többsége jelzi bizonytalanságát, mert nem tudja milyenek a továbbtanulási esélyei, lehetőségei. Bizonytalan a szakmaválasztásban, vagy nincs elképzelése a továbbtanulás terén.

A mai gyermekek többsége burokban nevelkedik. A szülei foglalkozásán kívül nem sok más pályaválasztási lehetőséget látnak. A mintakövetés még mindig hangsúlyos a családok életében, még akkor is, ha a gyermek más érdeklődést mutat. Főleg a tradicionálisan orvos, jogász vagy mérnök felmenőkkel rendelkező gyermekek esetében szűkül be az érdeklődési kör. Az ő jövőképük már kiskorban eldöntetett és a pályaválasztásuk meghatározott. Ez azonban nem minden esetben megfelelő a gyermek számára, különösen, ha nem követi a gyermek képességeit.

A szociális segítő támogatni tudja a szülőket abban, hogy hogyan tudják jól kísérni gyermeküket a legfontosabb váltásoknál – **az óvodából az általános iskolába, az általános iskolából a középiskolába, majd az egyetemre vagy a munka világába való kilépésnél.**

Ezek az időszakok **nemcsak a gyerekeknek okoznak kihívásokat**, hanem a szülőknek is kérdéseket és bizonytalanságot hoznak:

- „Mikor érett meg a gyerek az iskolára?”
- „Milyen iskolát válasszunk?”
- „Hogyan tudom segíteni a pályaválasztásban a gyermekemet?”
- „Mi van, ha rossz döntést hozunk?”

A jó hír, hogy **nem kell mindent tökéletesen tudni**, de vannak olyan szempontok, amiket, ha figyelembe vesznek a szülők, akkor nagyobb eséllyel tudnak jó döntéseket hozni, a gyermekükkel együtt.

Az alábbiakban összegyűjtöttünk néhány olyan tényezőt, mellyel tudjuk szociális segítőként támogatni a szülőket a gyermekük továbblépéséhez az óvodától a munka világáig.

1. átmenet: az óvodából az általános iskolába

Ez az első igazi váltás. Sok szülő azt gondolja, hogy a legfontosabb kérdés ebben az életkorban az, hogy „tud-e már olvasni, számolni a gyerek?” Valójában azonban az **érzelmi és szociális érettség** a legfontosabb.

A szociális segítő beszélje át a szülővel, hogy mire érdemes odafigyelni?

- Képes-e a gyermek huzamosabb ideig figyelni egy feladatra?
- El tudja-e fogadni a szabályokat?
- Képes-e beilleszkedni egy közösségbe?
- Van-e feladattudata, tudja-e, mikor mit kell csinálni?
- **Mozgásfejllettsége rendben van-e?** (pl. tud-e ollót használni, rendben van-e az egyensúlya, a finom-motorikája)
- **Önálló-e az alapvető dolgok elvégzésében?** (pl.: öltözködés, vécéhasználat, étkezés)

Mit javasoljunk a szülőknek, mit tegyenek?

- Beszélgessenek az óvodapedagógussal: mit lát a gyermek fejlődésében, mit gondol a fejlesztendő területekért? Az óvodapedagógusok a gyermek ébrenléti állapotában szinte nagyobb arányban vannak a gyermekkel, mint a szülők. Így a gyermek fejlődését, képességeit jobban meg tudják figyelni foglalkozások során, és a játékokban egyaránt. Érdemes kikérni a véleményüket a fejlesztésekről, az esetleges szakértői vizsgálatok szükségességéről.
- Ha kétség merül fel a gyermek iskolaérettségével kapcsolatban, érdemes az Oktatási Hivatal felületén január 15-ig kérni a Pedagógiai Szakszolgálat iskolaérettségi vizsgálatát. A szociális segítők segítséget nyújtanak az online kérdőív kitöltésében. Támogatást nyújtanak a szülőknek abban, hogy ne krízisként, hanem segítségként éljék meg a gyermek iskolaérettségi vizsgálatát.
- Javasoljuk a szülőknek szükség esetén, hogy ne siessék el a beiskolázást. Közvetíthetjük feléjük azt, hogy ha egy év halasztásra van szükség, az sokszor hosszú távon előny a gyermeknek.
- Hívjuk fel a szülők figyelmét arra, hogy nem baj, ha nem a „legjobb”, „legmenőbb” iskolába kerül a gyermek, hanem abba, ahol jól érzi magát, és szükségleteinek megfelelően, fokozatosan tud fejlődni.
- Támogassuk meg a szülőt abban, hogy amennyiben gyermekük BTMN, vagy SNI diagnózist kapott, akkor sem kell elkeseredniük. **NE iskolát válasszanak, hanem pedagógust.** Ha már iskolai szempontokat néznek, törekedjenek a kis létszámú osztályközösség megtalálására, hiszen kisebb közegben a pedagógus is jobban tud figyelni az egyéni szükségletekre.

Kulcsüzenet az első átmenetnél:

Az iskolaérettség nemcsak tudás kérdése – hanem a belső érettségé, a biztonságérzeté és az önállósága is.

2. átmenet: az általános iskolából a középiskolába

14 évesen a gyermek kamasz. Ez az életkor eleve tele van bizonytalansággal, kérdésekkel és útkereséssel. Ebben az életkorban kellene egy olyan döntést meghoznia, ami **meghatározza a következő 4–5 évét**, a pályája irányát is.

Szociális segítőként mire hívjuk fel a szülők figyelmét?

- **Ismerjék meg a lehetőségeket, az iskolatípusokat!**

- **Gimnázium** – széles tudásalapot biztosít, főleg az egyetemi továbbtanuláshoz lesz ideális. De időnyerésnek is jó a későn érő gyermekek számára. Csak a harmadik évtől kell fakultációt választani, így az irányvonalat addig lehet érlelni.
- **Technikum** – érettségi + szakma egy intézményben. Jó átmenet lehet a gyakorlat és továbbtanulás között.
- **Szakképző iskola** – gyorsabb szakmaszerzés lehetősége és célzottan felkészíti a gyermeket a munka világára.

- **Ne csak a jegyeket nézzék**, hanem a gyermek érdeklődési körét is:

- Miben ügyes? Szeret-e emberekkel lenni? Szeret-e alkotni? Technikai beállítottságú-e?
- Milyen tantárgyakban ügyesebb inkább: reál, vagy humán? Esetleg a nyelvtanulásban?
- Inkább elméleti vagy gyakorlati típusú-e a gyermek?

- **Nézzék meg együtt az iskolákat:**

- Menjenek el nyílt napokra! Akár együtt is!
- Kérdezzék meg az ott tanuló diákokat hogyan érzik abban az iskolában magukat, milyennek tartják az oktatást!
- Milyen a légkör, milyenek a tanárok, milyenek az órák?

Hívjuk fel a figyelmet a gyakori hibákra, amiket a szülőknek érdemes elkerülni:

- „Én ide jártam, te is ide fogsz.” – A mai gyerekek más közegben élnek, más igényeik vannak, mint a szüleiknek voltak.
- Csak a „presztízsiskolát” nézni – nem biztos, hogy a legjobb nevű iskola a legjobb választás az adott gyermeknek.
- A gyermeknek nem dolga a szülők vágyát, elveszett álmát megvalósítani.
- Ne helyezünk túl nagy nyomást a gyermekre: „Eldöntötte már hol fogsz tanulni?” „Tudnod kellene már!” – az ilyen jellegű kérdések nem segítenek a döntésben. Inkább befékeznek, szorongást keltenek a gyermekben. Még csak most kezd kialakulni az érdeklődési köre, így nem könnyű neki döntenie a jövőjét illetően. Hagyjunk neki időt és nyújtsunk segítséget abban, hogy a főbb érdeklődési területekre rátaláljon.

Kulcsüzenet a második váltásnál:

A jó iskolaválasztás arról szól, hogy a gyermek biztonságban legyen és motiváltan tudjon fejlődni. Ne arról szóljon, hogy hova „menő” járni.

3. átmenet: a középiskolából az egyetemre vagy a munka világába

Ez talán a legnagyobb döntési pont a fiatal életében. Gyakran szülőként már kevésbé tudják „irányítani” a gyermeket a döntési folyamatokban, hiszen nem ritkán már fiatal felnőtteket kell segíteni a jövőjük megtervezésében. Azonban **nagyon fontos a szülő támogató jelenléte** ebben az életkorban is.

Szociális segítőként mire hívjuk fel a szülők figyelmét?

- **Segítsék a fiatalot az önismeret fejlődésében!**
 - Milyen szakmák érdeklik?
 - Szeret-e emberekkel foglalkozni? Szeret-e számokkal, technológiával, művészetekkel bíbelődni?
 - Milyen értékrendje van? Fontos-e neki a biztonság, a kreativitás vagy a hasznosság kérdése?
- **Ne csak a diploma legyen a cél!**
 - A szakmák folyamatosan változnak. Sok esetben a technikum vagy egyéb szakképzés gyorsabban vezet el egy jól fizető munkához. Segítsük a szülőket abban, hogy megismerkedjenek ezekkel a képzésekkel is, vagy fogadják el, ha a gyermekük a szakma szerzést választja és nem az egyetemi életet.
 - Fontos kérdés, amit feltehetnek a szülők a fiatalnak: *Hol látja magát 5 év múlva?* Ez nem azt jelenti, hogy végleges választ kell adnia, de az irányvonalat be tudja határolni már, mely segíti őt a továbblépésben.
- **Támogassák abban a fiatalot, hogy kipróbáljon dolgokat!**
 - Nyílt napokon való részvétel.
 - Gyakornoki munka vagy diákmunka elvállalása.
 - Online kurzusokon vagy pályaismereti programokon való részvétel támogatása. Szinte minden nagyobb városban szerveznek cégek és oktatási intézmények által ilyen jellegű programokat, ahol szakmákkal és képzési lehetőségekkel egyaránt ismerkedhet a fiatal.

Szülői szerepvállalás minősége és milyensége ilyenkor nagyon fontos! Segítsük az alábbi szempontokban a szülőket:

- **Ne döntsünk a fiatal helyett**, de ne is hagyjuk teljesen magára!
- Ne félelemből vagy presztízből döntsön a fiatal! Ne a szülő fele történő megfelelési kényszer, vagy az anyagi javak megszerzése legyen az elsődleges szempont. Fontos, hogy belső motivációból hozza meg a jövőjére vonatkozó döntéseket, dolgozza ki a terveket.
- A szülő segítsen tervezni! Beszéljék át, hogy „mi történik majd, ha nem veszik fel a kiszemelt képzésre?” „Mi lesz a B vagy C terv?”

Kulcsüzenet a harmadik váltásnál:

Nem baj, ha nem tudja még pontosan mi szeretne lenni. Az a fontos, hogy elinduljon egy irányba, és legyen benne kellő rugalmasság.

Összegzés

Minden egyes átmenet egy **növekedési lehetőség** a gyermek és a szülő számára is. A szociális segítő segítheti őket a megfelelő kérdések feltevésével, a lehetőségek összegyűjtésével, az önismeret fejlesztésével a megfelelő irányvonalak megtalálásában.

Öt kulcsfontosságú gondolat a szülői kíséréshez (ezeket szociális segítőként osszuk meg a szülőkkel):

Önismeret támogatása: Segítsék a gyermeket abban, hogy felismerje erősségeit, érdeklődési területeit, értékeit! Ne csak a jegyeit nézzék, hanem a személyiségét is!

Bizalom és párbeszéd kialakítása: Legyenek elérhetőek, nyitottak a gyermek számára. Ne csak akkor beszélgessenek vele, ha baj van, hanem rendszeresen érdeklődjenek céljai, tervei iránt. Fontos, hogy *igazi értő figyelemmel forduljanak felé.*

Rugalmasság: Fogadják el, ha útközben változik az irány. Nem kell 14 vagy 18 évesen végleges döntéseket hoznia. A **világ változik**, a gyerek is, a szakmák is.

Tájékozottság: Szülőként fontos, hogy **ismerjék a lehetőségeket:** iskolatípusok, képzési utak, továbbtanulási irányok, hiányszakmák tárháza. Ehhez kérhetnek szakmai segítséget, használhatnak megbízható forrásokat (pl. palyaorientacio.nive.hu, **pályaválasztási tanácsadás**).

Támogató, de nem irányító szerep: A legnagyobb ajándék, amit szülőként adhatnak a gyermekük számára *egy biztonságos háttér*, ahol a gyermek/fiatal **dönthet, hibázhat, újra próbálkozhat**. Nem helyette döntenek, hanem mellette állnak döntésében.

„Nem az a legfontosabb, hogy gyermekük azonnal tudja, mi lesz belőle, hanem hogy tudja: van út, van segítség, és mindig számíthat a szüleire az elindulásban.”

Cikket írta: Szalay Csilla, ECSGYK Pécs óvodai-és iskolai szociális segítők csoportvezetője TSZR munkatárs
Sólyom Brigitta ECSGYK Pécs óvodai és iskolai szociális segítő

Ajánlott irodalom

- Borbély-Pecze Tibor Bors – Gyöngyösi Katalin – Juhász Ágnes: Az életút-támogató pályaeorientáció a köznevelésben (2. rész) 32-47.p. In.: Új Pedagógiai Szemle 2013/7-8.
- Borbély-Pecze Tibor Bors: Pályaválasztás, pályaeorientáció, pályaeokáció Bp. 2023.

- Papp Hunor: Segítség a pályaválasztás küszöbén: mentorok az iskolában, Műhelytanulmányok. In.: Y.Z. a NIT Ifjúságsszakmai folyóirata 2022/1.
- Suhajda Csilla Judit - Kovács Mónika Ercsey-Orbán Melánia: A szülők szerepe és lehetőségei a pályorientáció folyamatában Elméletek, trendek, a hazai és a nemzetközi kutatások, publikációk alapján Családbarát Ország EG-00140-003/2021, Budapest, 2022.
- Szabó Renáta: Karrier és önismeret HVG Könyvek, Bp. 2024.

Hasznos információk; SZÁP-n megjelent szakmai anyagok

A család- és gyermekjóléti szolgáltatás keretében biztosított szociális segítő munka folyamatairól szóló módszertani útmutató CSALÁDSEGÍTÉS (Hatályos: 2025.10.01.)

2026.01.01-től

1. melléklet a 415/2015. (XII. 23.) Korm. rendelethez alapján

Az országos jelentési rendszerbe bejelentendő adatok

1. Szociális szolgáltatások:

1.1. Falugondnoki szolgáltatás és tanyagondnoki szolgáltatás:

1.1.1. a jelentési időszakban a szolgáltatást igénybe vevők száma,

1.1.2. a jelentési időszakban futott kilométer,

1.1.3. a jelentési időpontban használt gépjármű forgalomba helyezésének időpontja és összes futott kilométere.

Összeállította: Bunyeváczy Angéla

ECSGYK Pécs

TSZR2025-4362

Baranya Vármegye és Somogy Vármegye